

**Plán péče
o
přírodní památku
Vrškámen**

**na období
2022–2031**

*Schváleno příslušným orgánem ochrany přírody, Krajským úřadem
Středočeského kraje, odborem životního prostředí a zemědělství*

schváleno protokolem č.j. ze dne

Ing. Simona Jandurová

*vedoucí odboru životního prostředí
a zemědělství*

Obsah

1. Základní údaje o zvláště chráněném území	4
1.1 Základní identifikační údaje	4
1.2 Údaje o lokalizaci území v rámci územně správního členění ČR.....	4
1.3 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí	4
1.4 Výměra území a jeho ochranného pásma	5
1.5 Překryv území s jiným typem ochrany.....	5
1.6 Kategorie IUCN.....	5
1.7 Předmět ochrany ZCHÚ.....	6
1.7.1 Předmět ochrany ZCHÚ podle zřizovacího předpisu.....	6
1.7.2 Předmět ochrany – současný stav.....	6
1.8 Cíl ochrany.....	7
2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany	8
2.1 Popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů	8
2.1.1 Stručný popis území a jeho přírodních poměrů.....	8
2.1.2 Přehled zvláště chráněných a významných ohrožených druhů rostlin a živočichů	8
2.1.3 Výčet a popis významných přirozených disturbančních činitelů působících v území v minulosti a současnosti	8
2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti a současnosti	9
2.3 Související plánovací dokumenty, správní akty a opatření obecné povahy	9
2.4 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch	9
2.4.1 Základní údaje o útvarech neživé přírody	9
2.4.2 Základní údaje o plochách mimo lesní pozemky	9
2.5 Souhrnné zhodnocení stavu předmětů ochrany, výsledků předchozí péče, dosavadních ochrannářských zásahů do území a závěry pro další postup.....	12
2.6 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize	12
3. Plán zásahů a opatření	13
3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ	13
3.1.1 Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využívání	13
3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území	13
3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností	14
3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu	14
3.4 Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území.....	14
3.5 Návrhy na regulaci rekreačního a sportovního využívání území veřejností	14
3.6 Návrhy na vzdělávací a osvětové využití území	14
3.7 Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území	15
4. Závěrečné údaje	16
4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů činností)	16
4.2 Použité podklady a zdroje informací.....	16
4.3 Seznam používaných zkratk	16
4.4 Podklady pro plán péče zpracoval	17
5. Přílohy	18

1. Základní údaje o zvláště chráněném území

1.1 Základní identifikační údaje

evidenční číslo:	683
kategorie ochrany:	přírodní památka
název území:	Vrškámen.
druh právního předpisu, kterým bylo území vyhlášeno:	usnesení
orgán, který předpis vydal:	Krajský národní výbor Středočeského kraje
číslo předpisu:	32
datum platnosti předpisu:	8. 2. 1977
datum účinnosti předpisu:	8. 2. 1977

1.2 Údaje o lokalizaci území v rámci územně správního členění ČR

kraj:	Středočeský
okres:	Příbram
obec s rozšířenou působností:	Sedlčany
obec s pověřeným obecním úřadem:	Petrovice
obec:	Petrovice
katastrální území:	Vilasova Lhota

Příloha:

M1 – Orientační mapa s vyznačením území

1.3 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí

Zvláště chráněné území:

Katastrální území: Vilasova Lhota 719901

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)*
606/2		Ostatní plocha	Neplodná půda	302	256
Celkem					256

* Výměra parcely odpovídá ploše PP Vrškámen podle vrstvy AOPK (data.nature.cz – maloplošná zvláště chráněná území).

Vyhlašovací dokumentace uvádí jiné číslo parcely, a sice 507/1 v k.ú. Petrovice. Ústřední seznam ochrany přírody uvádí parcelu 507/1 v k.ú. Vilasova Lhota, a sice s výměrou 863 m². Zákres v ÚSOP tomu ovšem neodpovídá, jeho výměra je 256 m² a je shodný ve výměře i tvaru zákresu ve vrstvě AOPK (data.nature.cz – maloplošná zvláště chráněná území).

Parcela č. 507/1 k.ú. Vilasova Lhota je uvedena na mapě evidencí nemovitostí z r. 1965. V dalších letech došlo k obnově katastrálního operátu a k přečíslování parcel. V současné době je v Katastru nemovitostí uvedena parcela č. 606/2 k.ú. Vilasova Lhota (<https://nahliznidokn.cuzk.cz/>), a tu zobrazuje také výše uvedená tabulka.

Předchozí plán péče (Karlík 2005) uvádí velké nesrovnalosti ve vymezení přírodní památky a zobrazuje dva různé zákresy s odlišnými čísly parcel (507/1 a 606/2).

Ochranné pásmo:

Ochranné pásmo není vyhlášené, je jím tedy dle § 37 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen zákona č. 114/1992 Sb.) pás do vzdálenosti 50 m od hranice ZCHÚ.

Příloha:

M2 – Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma

1.4 Výměra území a jeho ochranného pásma

Druh pozemku	ZCHÚ plocha v ha	Vyhlášené OP plocha v ha	Způsob využití pozemku	ZCHÚ plocha v ha
lesní pozemky				
vodní plochy			zamokřená plocha	
			rybník nebo nádrž	
			vodní tok	
trvalé travní porosty				
orná půda				
ostatní zemědělské pozemky				
ostatní plochy	0,0256		neplošná půda	0,0256
			ostatní způsoby využití	
zastavěné plochy a nádvoří				
plocha celkem	0,0256			

1.5 Překryv území s jiným typem ochrany

národní park: -
chráněná krajinná oblast (včetně zóny): -
překryv s jiným typem ochrany: přírodní park Petrovicko
mezinárodní statut ochrany: -

Natura 2000

ptačí oblast: -
evropsky významná lokalita: -

1.6 Kategorie IUCN

III – přírodní památka nebo prvek

1.7 Předmět ochrany ZCHÚ

1.7.1 Předmět ochrany ZCHÚ podle zřizovacího předpisu

Předmět ochrany nebyl při vyhlášení definován.

V Ústředním seznamu ochrany přírody (<http://drusop.nature.cz>) je uvedeno „selektivní zvětrávání žuly“.

1.7.2 Předmět ochrany – současný stav

A. útvary neživé přírody

útvary	geologická charakteristika	popis útvaru	kód předmětu ochrany*
Vrškámen – velký balvan	Granit až syenodiorit s vyrostlicemi živců – středočeský pluton, typu Čertova břemene	Mohutný žulový balvan nápadně vyčnívající na svém skalnatém podkladu nad okolní terén, nachází se na vyvýšeném místě nad obcí Petrovice; vypreparován odnosem zvětralin; rozpad žulových vyvěrelin; přibližně hranolovitý tvar o rozměrech 3,5 x 5,5 m, výška 3,2 m;	a

*kód předmětu ochrany:

a = předmět ochrany spadá pod definici předmětu ochrany dle zřizovacího předpisu ZCHÚ

b = předmět ochrany překrývající se EVL/PO (v závorce je uveden kód stanoviště dle vyhl. č. 166/2005 Sb., hvězdičkou (*)) jsou označena prioritní stanoviště a druhy

c = další významný ekosystém nebo jeho složka, který je navržen k doplnění mezi předměty ochrany ZCHÚ (viz i kap. 3.4)

Přírodní památka chrání významný geologický a geomorfologický fenomén kulovitého až žokovitého rozpadu žulových vyvěrelin. Balvan je tvořen granitem až syenodioritem s vyrostlicemi živců. Tato vyvěrelina utuhla při vzniku rozsáhlého magmatického tělesa – středočeského plutonu již během prvohor. Vlivem stejnoměrného uspořádání jednotlivých minerálů v hornině, intenzivního chemického zvětrávání ve třetihorách a následného odnosu zvětralin během čtvrtohor zde můžeme obdivovat zajímavě tvarovaný izolovaný balvan. Od svého vzniku zůstává na stejném místě a není tedy tzv. bludným balvanem (Databáze geologických lokalit – lokality.geology.cz, Karlík 2005).

Vrškámen, nazývaný někdy také v souvislosti s místní pověstí Čertův kámen lze řadit do kategorie viklanů. K vychýlení kamene z těžiště by ale bylo jistě zapotřebí neobyčejně velké síly, protože balvan spočívá na terénu příliš velkou plochou. Pokud však přijmeme myšlenku, že Vrškámen je viklanem, pak by byl největším kamenem tohoto druhu v ČR.

Výrazné balvany vzniklé výše popsáním způsobem jsou typické pro celou oblast středočeského plutonu. V okolí Petrovic však dosahují obzvlášť pozoruhodných rozměrů. V tomto směru je proslulá nedaleká PP Husova kazatelna nacházející se 2 km SV od PP Vrškámen. Další velké balvany různých tvarů se vyskytují např. kolem Kněžského potoka SSV Vrškamene, nedaleko od Husovy kazatelny.

V těsném okolí popisovaného balvanu se nacházejí další menší balvany vzniklé stejným způsobem a také řada drobných kamenů přemístěných sem sběrem z okolních polí (Karlík 2005).

1.8 Cíl ochrany

A. útvary neživé přírody

útvár	cíl ochrany	indikátory cílového stavu
Vrškámen – velký balvan	zachování unikátního balvanu, který tvoří geomorfologicky významný prvek	celistvost balvanu viditelnost balvanu z okolí

2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany

2.1 Popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů

2.1.1 Stručný popis území a jeho přírodních poměrů

Přírodní památka leží na jižním okraji Středočeského kraje, 13 km JZ Sedlčan a přibližně 500 m od centra Petrovic VJV směrem. Vrškámen se nachází v nadmořské výšce cca 458 m na mírném, k západu ukloněném svahu nedaleko kóty 462,6 m. Lokalitu tvoří mohutný balvan, přiléhající kosené trávníky s menšími vystupujícími balvany a třešeň stromovitého vzrůstu.

Balvan představoval v minulosti výraznou krajinou dominantu nad obcí. V současnosti již není viditelný z daleka, neboť mu stíní náletové dřeviny na mezi procházející západně od balvanu.

Geologie: soustava Český masiv – krystalinikum a prevariské paleozoikum, oblast moldanubikum, region magmatity v moldanubiku, regionální jednotka středočeský pluton, subregionální jednotka skupina Čertova břemene, hornina porfyrický amfibol-biotitický granit

Geomorfologie: Českomoravská soustava, podsoustava Středočeská pahorkatina, celek Vlašimská pahorkatina, podcelek Votická vrchovina, okrsek Nechvalická vrchovina

Fytogeografie: fytogeografický obvod Českomoravské mezofytikum, fytogeografický okres 42a Sedlčansko-milevská pahorkatina

Klimatická oblast: MT7 mírně teplá oblast

Hydrologie: povodí říčky Brzina, která se asi 5 km SZ od Kamýku nad Vltavou vlévá do Vltavy (vodní nádrž Slapy)

Vegetace: fragmenty rostlinných společenstev suchých a nízkostébelných trávníků a vegetace mělkých půd, zbytek plochy zaujímají druhově chudá travinobylinná společenstva

2.1.2 Přehled zvláště chráněných a významných ohrožených druhů rostlin a živočichů

druh	kategorie podle vyhlášky č. 395/1992 Sb.	stupeň ohrožení*	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace, další poznámky
čmelák (<i>Bombus</i> sp.)	§3	-	hojně
ještěrka obecná (<i>Lacerta agilis</i>)	§2	VU	stálý výskyt
zajíc polní (<i>Lepus europaeus</i>)	-	NT	zejména ochranné pásmo a okolí

Stupeň ochrany dle vyhlášky MŽP 395/92 Sb.: §2 – druh silně ohrožený, §3 – druh ohrožený

* dle červených seznamů ČR, VU – druh zranitelný, NT – druh téměř ohrožený

2.1.3 Výčet a popis významných přirozených disturbančních činitelů působících v území v minulosti a současnosti

a) abiotické disturbanční činitele

Předmět ochrany není v horizontu platnosti tohoto plánu péče a rovněž následujících desetiletí ohrožen žádným přirozeným abiotickým disturbančním činitelem.

b) biotické disturbanční činitele

Předmět ochrany není ohrožen žádným přirozeným biotickým disturbančním činitelem.

2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti a současnosti

a) ochrana přírody

Do širšího povědomí se lokalita začala dostávat již během první poloviny 20. stol. (pohlednice obce a jejího okolí). Z počátku 50. let pochází podrobný popis balvanu od místního konzervátora a školního ředitele Jana Nováka (Karlík 2005).

b) zemědělské hospodaření

Lokalita byla pravděpodobně v době před polovinou 20. století dlouhodobě využívána jako pastvina. Lze tak usuzovat z charakteru stanoviště a podle map stabilního katastru (zde z r. 1839), kde je plocha značena jako maloplošná pastvina obklopena ornou půdou, v níž jsou rozesety další drobné pastviny, které lze označit jako tzv. polní kazy.

Okolí balvanu sloužilo jako snos kamenů, lze předpokládat také využití pro vyžínání trávy. Upuštění od hospodaření na západně navazující mezi vede k zarůstání dřevinami, které brání viditelnosti balvanu z širšího okolí.

Z výše položené plochy orné půdy dochází ke splachům živin, což podmiňuje eutrofizaci a ruderalizaci porostů v PP a zapříčiňuje postupující rozvoj mezofilních druhů trav na úkor původní acidofilní vegetace.

c) rekreace a sport

Lokalita je pro svou atraktivitu poměrně často navštěvována, což je patrné na sešlapu trávníku na přístupové cestě procházející podél západní strany PP k posezení a informační tabuli (ležící již mimo PP). Stávající míra návštěvnosti nemá negativní vliv na předmět ochrany ani zbytky původní vegetace.

d) jiné způsoby využívání

Dle rýhy v kameni lze předpokládat pokusy o rozbití kamene a jeho další využití. Tato činnost proběhla snad někdy na přelomu 19. a 20. století (Karlík 2005).

2.3 Související plánovací dokumenty, správní akty a opatření obecné povahy

Územní plán obce Petrovice – platnost od r. 2020

Zásady územního rozvoje Středočeského kraje s 2. aktualizací – platnost od r. 2018

2.4 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch

Území bylo rozčleněno na dvě dílčí plochy. Dílčí plocha č. 1 představuje trávníky v okolí balvanu. Dílčí plocha č. 2 zahrnuje samotný balvan.

2.4.1 Základní údaje o útvarech neživé přírody

Přílohy:

T1 – Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich

M3 – Mapa dílčích ploch a objektů

2.4.2 Základní údaje o plochách mimo lesní pozemky

Přílohy:

T1 – Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich

M3 – Mapa dílčích ploch a objektů

Na lokalitě se vyskytují fragmenty původních rostlinných společenstev typických pro obdobná stanoviště polních kazů a mezí. Tyto porosty se nacházejí v jižní polovině PP. Na extrémně mělké půdě podél vystupujících balvanů se jedná o acidofilní vegetaci mělkých půd (*Hyperico perforati-Scleranthion perennis*). Vysokou pokrývnost zaujímají druhy jako chmerek vytrvalý (*Scleranthus perennis*), šťovík menší (*Rumex acetosella*) a místy mochna jarní (*Potentilla tabernaemontani*).

Na navazujícím hlubším substrátu najdeme smolničku obecnou (*Lychnis viscaria*) a kostřavu ovčí (*Festuca ovina*), které poukazují na dříve přítomnou vegetaci suchých acidofilních trávníků (*Koelerio-Phleion phleoidis*), která zde již bohužel zanikla a nahradil ji porost s výraznou dominancí mezofilních druhů trav.

Na úpatí meze a navazující plošině u jižní části PP se nachází květnatý porost zařaditelný v současnosti na pomezí smilkových trávníků (*Violion caninae*) a ovsíkových luk (*Arrhenatherion elatioris*). Hojně tu najdeme mateřídoušku vejčitou (*Thymus pulegioides*), psineček obecný (*Agrostis capillaris*), hvozdík kroupenatý (*Dianthus deltoides*) aj.

V zastíněné části pod třešní a u východního okraje se nacházejí (rovněž maloplošně) druhově chudé porosty mezofilních bylinných lemů (*Trifolion medii*).

Více jak polovinu plochy PP tvoří druhově chudé porosty s výraznou dominancí trav.

Podrobněji popisuje místní porosty inventarizační průzkum vegetace z r. 2021, který je přílohou plánu péče.

Nomenklatura cévnatých rostlin odpovídá publikaci Klíč ke květeně České republiky (Kubát 2002), syntaxonomické jednotky přehledu Vegetace ČR (Chytrý 2007).

Na území PP Vrškámen a jejího ochranného pásma byly zaznamenány převážně široce rozšířené druhy živočichů. Pro značnou část z nich představuje lokalita, vzhledem ke své rozloze, jen malou část jimi obývaného prostředí.

Opakovaně byla pozorována ještěrka obecná (*Lacerta agilis*, §2, VU), travní porosty hostí běžnou faunu bezobratlých včetně nejméně dvou druhů čmeláků rodu *Bombus* (§3). Mezi denními motýly byly zaznamenány např. babočky paví oko, admirál a kopřivová, dále např. modrásek jehlicový, okáči bojínkový a pohánkový nebo soumračníci čárečkovaný a jahodníkový.

Během pochůzky bylo pozorováno několik běžných druhů pěvců, jako je sýkora modřinka, pěnkava obecná, červenka obecná, střízlík obecný, strnad obecný, kos černý. Část z nich hnízdí v dřevinách v PP, OP a blízkém okolí. Okrajovou vazbu na plochu PP má zajíc polní (*Lepus europaeus*, NT).

Seznam pozorovaných druhů živočichů

- bezobratlí:

Čeleď	Vědecký název	Český název
brouci		
Coccinellidae	<i>Coccinella septempunctata</i>	slunéčko sedmítečné
Coccinellidae	<i>Adalia bipunctata</i>	slunéčko dvoutečné
Coccinellidae	<i>Propylea quatuordecimpunctata</i>	slunéčko čtrnáctitečné
Carabidae	<i>Amara aulica</i>	střevlíček
Buprestidae	<i>Anthaxia nitidula</i>	krasec
Elateridae	<i>Agrypnus murinus</i>	kovařík
Cerambycidae	<i>Stenurella melanura</i>	tesařík
motýli		

Čeleď	Vědecký název	Český název
Hesperiidae	<i>Thymelicus lineola</i>	soumračník čárečkovaný
Hesperiidae	<i>Pyrgus malvae</i>	soumračník jahodníkový
Lycaenidae	<i>Polyommatus icarus</i>	modrásek jehlicový
Nymphalidae	<i>Vanessa atalanta</i>	babočka admirál
Nymphalidae	<i>Aglais urticae</i>	babočka kopřivová
Nymphalidae	<i>Inachis io</i>	babočka paví oko
Pieridae	<i>Pieris napi</i>	bělásek řepkový
Pieridae	<i>Pieris brassicae</i>	bělásek zelný
Satyrinae	<i>Melanargia galathea</i>	okáč bojínkový
Satyrinae	<i>Maniola jurtina</i>	okáč luční
Satyrinae	<i>Coenonympha pamphilus</i>	okáč poháňkový

- obratlovci:

Vědecký název	Český název	Stupeň ochrany	Pozn.
<i>Lacerta agilis</i>	ještěrka obecná	§2, VU	
<i>Buteo buteo</i>	káně lesní		krouží
<i>Phasianus colchicus</i>	bažant obecný		OP a blízké okolí
<i>Streptopelia decaocto</i>	hrdlíčka zahradní		
<i>Picus viridis</i>	žluna zelená		
<i>Alauda arvensis</i>	skřivan polní		OP
<i>Delichon urbica</i>	jiříčka obecná	-; NT	přelet
<i>Troglodytes troglodytes</i>	střízlík obecný		
<i>Erithacus rubecula</i>	červenka obecná		
<i>Turdus merula</i>	kos černý		
<i>Sylvia atricapilla</i>	pěnice černošedá		
<i>Parus caeruleus</i>	sýkora modřinka		
<i>Fringilla coelebs</i>	pěnkava obecná		
<i>Carduelis chloris</i>	zvonek zelený		
<i>Emberiza citrinella</i>	strnad obecný		
<i>Lepus europaeus</i>	zajíc polní	NT	
<i>Capreolus capreolus</i>	srnec obecný		OP

2.5 Souhrnné zhodnocení stavu předmětů ochrany, výsledků předchozí péče, dosavadních ochrannářských zásahů do území a závěry pro další postup

A. útvary neživé přírody

útvary neživé přírody:	Vrškámen – velký balvan	
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje útvaru neživé přírody ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům	
celistvost balvanu	Balvan je dlouhodobě prakticky v neporušeném stavu	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý
viditelnost balvanu z okolí	Prostor PP je udržován sečí a z bezprostředního okolí je balvan dobře viditelný. Avšak v současnosti již netvoří krajinnou dominantu nad obcí, neboť výhledu z velké části brání náletové dřeviny na mezi procházející západně od hranice PP. Tento nesouvislý porost se nachází v ochranném pásmu PP. V době platnosti předchozího plánu péče došlo k dalšímu zhoršení tohoto stavu.	
	stav:	zhoršený
	trend vývoje:	zhoršující se

2.6 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize

V území není předpokládán výraznější konflikt zájmů ochrany přírody. Prioritou je zachování balvanu v neporušené podobě a zachování fragmentů původní květeny na území PP. V době platnosti dalších plánů péče nelze vyloučit silné zastínění hlavního balvanu korunou vedle stojící třešně. Doporučujeme v tomto případě upřednostnit viditelnost Vrškamene jako geomorfologického prvku v krajině před ochranou této dřeviny rostoucí mimo les. (Solitérní dřevinu může nahradit dnes nízký dub rostoucí u opačné strany balvanu.)

3. Plán zásahů a opatření

3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ

3.1.1 Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využití

a) péče o ekosystémy mimo lesní pozemky

Rámcová směrnice péče o ekosystémy mimo lesní pozemky

Určeno pro dílčí plochu 1.

Ekosystém	Zbytky krátkostébelných trávníků a vegetace mělkých půd, dále druhově chudé, eutrofizované travinobylinné porosty
Typ managementu	Seč s odvozem biomasy, případné vyřezání drobných náletů v těsné blízkosti balvanu
Vhodný interval	1 až 2 x za rok
Minimální interval	1 x za rok
Prac. nástroj / hosp. zvíře	Křovinořez
Kalendář pro management	Polovina června až polovina července, září až říjen
Upřesňující podmínky	druhá sečí není potřeba v případě suchých let

b) péče o útvary neživé přírody

Na dílčí ploše 2 se jedná o udržování množství náletových dřevin v bezprostřední blízkosti balvanu. V současnosti se na pomezí dílčí plochy 1 a 2 nachází jedna třešeň ve stromovém patře a jeden keř. Ostatní nízké jedince dřevin (např. hloh) vyrůstající přímo pod balvanem je potřeba redukovat pravidelnou sečí nebo občasným vyřezáním. Dále je možné ponechat nízký krnicí dub rostoucí několik metrů od balvanu směrem na severovýchod.

3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území

d) útvary neživé přírody

Příloha:

T1 – Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich
M3 – Mapa dílčích ploch a objektů

e) ekosystémy mimo lesní pozemky

Příloha:

T1 – Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich
M3 – Mapa dílčích ploch a objektů

3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností

Vegetace PP je negativně ovlivněna splachy z výše položené orné půdy. Pro zachování zbytků původních společenstev je žádoucí omezit nebo zcela vyloučit používání hnojiv a chemických postřiků na orné půdě nad PP. Jedná se o území východní poloviny ochranného pásma.

Pro obnovení krajinářského významu Vrškamene je vhodné odstranit mladé náletové dřeviny bránící od západní strany ve výhledu na balvan (především švestky a třešně), které rostou na mezi a bývalé cestě bezprostředně navazující na západní hranici PP. Vzniklé pařízky doporučujeme zatříst herbicidem (pomocí štětce), což by mělo snížit zmlazování těchto dřevin. Je možné ponechat několik kvalitních jedinců. Jedná se o obecní pozemek obce Petrovice p. č. 606/4 v k. ú. Vilasova Lhota a pozemek Zemědělského družstva Krásná Hora nad Vltavou a.s. p.č. 502 v k. ú. Vilasova Lhota. V obou případech je druhem pozemku ostatní plocha. Zásah je vhodné provést mimo vegetační sezónu na začátku platnosti tohoto plánu péče a podle potřeby opakovat po cca pěti letech. Zásah je nutné s vlastníky projednat. Ideální by bylo zavést po prořezu každoroční seč křovinořezem, která by bránila rozvoji výrostků dřevin. Plocha před Vrškamenem by tak mohla získat parkový charakter, který zde považujeme za vhodný.

3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu

Území není vzhledem ke své malé rozloze vyznačeno v terénu hraničníky v lomových bodech. V blízkosti balvanu je umístěna tabule s malým státním znakem a malá informační tabule, což pokládáme za vhodné a dostatečné. Je pravděpodobné, že obě budou vyžadovat v průběhu platnosti tohoto plánu péče údržbu.

3.4 Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území

a) vyhledávací dokumentace

Číslo parcely, na niž se nachází PP, uvedené v Ústředním seznamu ochrany přírody se neshoduje s číslem v současnosti vedeným v Katastru nemovitostí. Rovněž výměra PP v ÚSOP se neshoduje s výměrou zákresu poskytovaného AOPK (data.nature.cz).

Doporučujeme sjednotit tyto informace.

V Katastru nemovitostí není rovněž na dané parcele uveden žádný způsob ochrany. Navrhujeme uvést zde informaci o přírodní památce.

b) návrhy potřebných správních rozhodnutí o výjimkách, povoleních nebo souhlasech

Pro realizaci navrhovaných opatření nejsou potřeba správní rozhodnutí o výjimkách, povoleních nebo souhlasech.

3.5 Návrhy na regulaci rekreačního a sportovního využívání území veřejností

V současnosti není potřeba regulovat rekreační využívání území.

3.6 Návrhy na vzdělávací a osvětové využití území

Přímo vedle balvanu je umístěna malá informační tabule (informace o geologii a geomorfologii), která pravděpodobně bude v době platnosti tohoto plánu péče vyžadovat údržbu. V ochranném pásmu, severně vedle PP je instalováno posezení z balvanů a větší informační tabule (dále uvádí také informace o místní pověsti a květeně), kterou pravděpodobně nebude potřeba v průběhu platnosti tohoto plánu péče obnovovat.

3.7 Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území

Vzhledem k charakteru předmětu ochrany nenavrhujeme žádný průzkum či monitoring v tomto maloplošném ZCHÚ.

4. Závěrečné údaje

4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů činností)

Druh zásahu (činnost)	Odhad množství (např. plochy)	Četnost zásahu za období plánu péče	Orientační náklady za období platnosti plánu péče (Kč)
Seč křovinořezem s odklizením biomasy	cca 240 m ²	Každoročně 1 až 2 x	40 000
Odstranění mladých náletových dřevin v ochranném pásmu	cca 100 m ²	1 až 2 x	7 800
Údržba tabule se státním znakem a malé informační tabule (v těsné blízkosti)	2 ks	1 x	3 600
N á k l a d y c e l k e m (Kč)			51 400

4.2 Použité podklady a zdroje informací

Chytrý M. (ed.) (2007): Vegetace České republiky 1. Travinná a keříčková vegetace / Vegetation of the Czech Republic 1. Grassland and Heathland Vegetation, Academia, Praha, 525 pp.

Karlík P. (2005): Přírodovědný průzkum PP Vrškámen za účelem vypracování plánů péče. Plán péče o přírodní památku Vrškámen na období 2006–2015. MS depon in Krajský úřad Středočeského kraje. Praha.

Kubát K. (ed.) (2002): Klíč ke květeně České republiky. Academia, Praha.

Databáze významných geologických lokalit: 1188 [online]. Praha: Česká geologická služba, 1998 [cit. 2021-09-14]. Dostupné z: <http://lokality.geology.cz/1188>.

Geoportál ČUZK: <http://geoportal.cuzk.cz/>

MapoMat – mapová aplikace Agentury ochrany přírody a krajiny ČR: webgis.nature.cz

Nahlížení do katastru nemovitostí: <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/>

Nálezová databáze Agentury ochrany přírody a krajiny ČR

Seznam – mapová aplikace: <http://www.mapy.cz>

Poskytování dat Agentury ochrany přírody a krajiny ČR: <https://data.nature.cz/>

Ústřední seznam ochrany přírody (ÚSOP): <http://drusop.nature.cz/>

Zeměměřičský úřad – archiv: <https://archivnimapy.cuzk.cz>

Vlastní terénní šetření v r. 2021

4.3 Seznam používaných zkratk

AOPK – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

PP – přírodní památka

OP – ochranné pásmo
ÚSOP – Ústřední seznam ochrany přírody
ZCHÚ – zvláště chráněné území

4.4. Podklady pro plán péče zpracoval

Spolek Ametyst

(na zpracování se podíleli: Mgr. Štěpánka Čížková, Ing. Vlasta Benediktová)

Plán péče není dílem autorským, ale úředním podle § 3 písm. a) zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon).

5. Přílohy

Tabulky: Příloha T1 – **Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich**
(Tabulka k bodům 2.4.2 a 3.1.2).

Mapy: Příloha M1 – **Orientační mapa s vyznačením území**

Příloha M2 – **Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma**

Příloha M3 – **Mapa dílčích ploch a objektů**

Vrstvy: Příloha V1 – **Digitální grafické znázornění průběhu hranic dílčích ploch**

Fotografie: Příloha F1 – **Vybraná fotodokumentace**

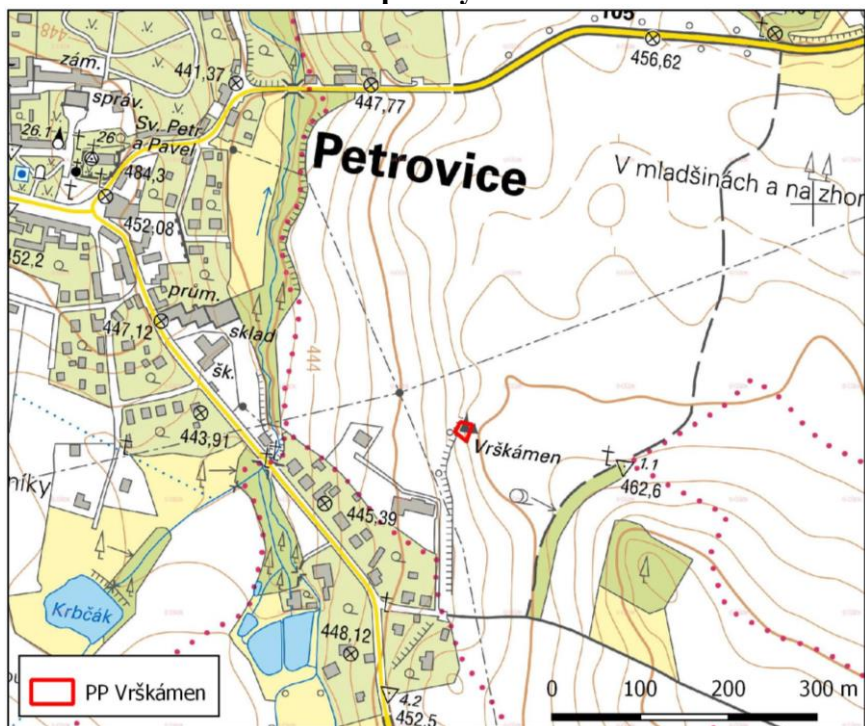
Inventarizační průzkum vegetace

Protokol o způsobu vypořádání připomínek, kterým se zároveň plán péče schvaluje

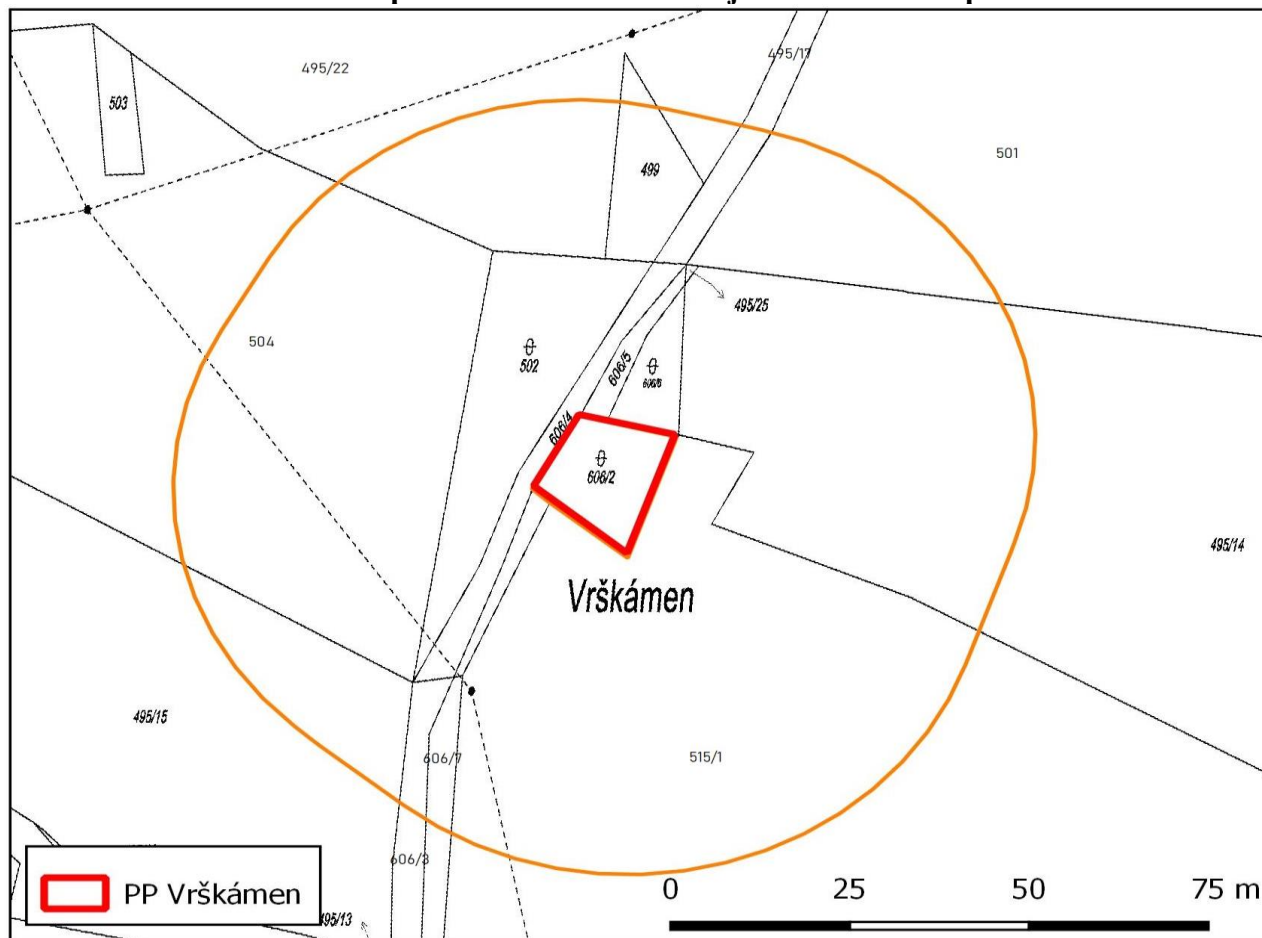
Příloha T1 – Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich

označení dílčí plochy	výměra (ha)	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost	termín provedení	interval provádění
1	0,0212	Travinobylinný porost ve svahu s vystupujícími balvany, nachází se zde fragmenty typických rostlinných společenstev polních kazů a mezí	Seč křovinořezem s vyřezáním drobných náletů (v bylinném patře)	2	1. seč: polovina června až polovina července; případná druhá seč: září až říjen	1 až 2 x ročně
		Cíl péče: zachování a podpora květnatých sušších trávníků a vegetace mělkých půd				
2	0,0030	Mohutný balvan – Vrškámen	Bez zásahu	-	-	-
		Cíl péče: zachování celistvosti balvanu				

Příloha M1 – Orientační mapa s vyznačením území

Příloha M2 – Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma

Příloha M3 – Mapa dílčích ploch a objektů

Příloha F1 – Vybraná fotodokumentace

Foto 1: Pohled na Vrškámen od severovýchodu, patrná vysoká pokryvnost mezofilních trav, 24.5.2021, Š. Čížková

Foto 2: Pohled na Vrškámen od jihozápadu v jarním aspektu, patrná odlišná vegetace podél vystupujících balvanů a vysoké zastoupení mezofilních trav, 24.5.2021, Š. Čížková

Foto 3: Pohled na Vrškámen od jihozápadu v letním aspektu, patrný květnatý porost v jižní části PP, 30.7.2021, Š. Čížková